

VTSZ Csillagtúra BOGÁCS

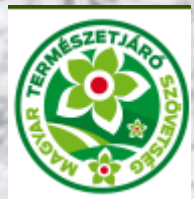

2019. szeptember 18-21.

- ✓ Tard – Tájház
- ✓ Kaptárkövek
- ✓ Szafari-túra a Bükk erdei útjain

Kép és szöveg: **Sándor Tibor** (MÁV VSC Természetjáró szakosztály)
A kaptárkövek és a szafari-túra egyes fotóit **Honvári Terézia**
szakosztályvezetőnek köszönhetjük (MÁV VSC Természetjáró szakosztály)

MÁV Zrt. partnerünk és fő támogatónk.

VTSZ Csillagtúra BOGÁCS

2019. szeptember 18-21.

A VTSZ idei Csillagtúráját a ZÖLDSPORT Egyesület közreműködésével, BOGÁCS központtal szervezte. A túrákat a ZÖLDSPORT Egyesület, a Lokomotív TE és a Záhonyi VSC túravezetői vezették, mindenki nagy meglegedettségére. Sajnálatos tény, hogy a meghirdetett kerékpáros túrák ez úttal is (mint már annyiszor) elmaradtak. A mostani ok, hogy azokra sajnos senki sem jelentkezett, de talán már azért sem, mert akik mentek volna, már eleve lemondtak róluk a korábbi kudarcok okán.

Szállásaink a fürdő területén a jurta házakban és az azokhoz nagyon közeli épületekben volt, változatos kialakításokkal. Sokan elégedettek voltak, páran – szokásukhoz híven – morogtak. Talán az elégtelen szoba-kulcs ellátást lehetne megemlíteni, ha nagyon szőrös szívűek lennénk, de ez is áthidalható volt némi egymásra várakozással, kulcsleadással. Az esti étkezések során megtömhettük fáradt bendőinket, finom étek várta mindenkit.

A programokra történő előjelentkezések indulások előtti sorozatos megváltoztatása okozott némi fejtörést a szervezőknek, de Elnökünk, Magdika rugalmas, megértő hozzáállása most is megkímélt bennünket a botrányoktól.

MÁV Zrt. partnerünk és fő támogatónk.

VTSZ Csillagtúra BOGÁCS

2019. szeptember 18-21.

Az utolsó esti közös programra sajnos a társaság kettészakadt, egyik része Földházi Pál túratársunk (MÁV VSC Természetjáró szakosztály) által szolgáltatott citera zene mellett nótázgatott egy ideig a szabadban, míg a jurtákban lakók a közösségi terükben, a jurta közepén tették ugyanezt, citera szó nélkül. Sajnos ezt a helyzetet egy nagy, közös tér hiánya okozta, ami a hely sajátosságából adódott, a szervezők erről nem tehetek.

Beszámolónk a címben jelzett három programra korlátozódik, csak reménykedhetünk, hogy a többi eseményen is hasonló jó hangulat uralkodott és annak is láthatjuk-olvashatjuk majd összefoglalóit valahol a neten.

Pár szót Bogácsról, a csillagtúra központjáról (forrás: <http://bogacs.hu>)

Bogács környéke évezredek óta ad megélhetési lehetőséget az embereknek. Már a vadászó, szedegető életmódot folytató ősember is letelepedett itt. A Bogácstól alig 4 kilométerre fekvő Cserépfalu határában, a Hór-völgy szájában nyíló Subalyuk barlangban találta meg Dancza János a Neander-völgyi ember csontmaradványait 1932-ben, nagy számú kőeszköz kíséretében.

MÁV Zrt. partnerünk és fő támogatónk.

VTSZ Csillagtúra BOGÁCS

2019. szeptember 18-21.

A községről az első írott emlék 1248-ból származik, ekkor Bagach alakban írták nevét. Nemes birtokosai a településről Bogácsinak is nevezték magukat. A családé maradt a XIV. századig, ám 1323-ban Gergely, örököse nem lévén, egy birtokrészét az egri káptalannak adományozta. A káptalan a Bogácsai család másik tagjától, Györgytől 1339-ben újabb birtokrészt kapott.

Idővel a birtok elaprózódott, a község több nemesi családnak is lakhelyül szolgált. Egyre több és több lett a káptalané, és szerette volna egész Bogácsot megszerezni. Ennek érdekében – országbírói ítélettel – maga vette zálogba a másnak elzálogosított birtokokat. Végül II. Ulászló király új adományt adott a káptalannak, és 1504-ben beiktatta a jászói konvent Bogács birtokába. Az összeírások ezután már csak a káptalant említik birtokosként. Ekkor a Bogach, Bogaczh írásmóddal találkozunk. Az 1600-as években Bocskay István és Bethlen Gábor erdélyi fejedelem is az adományozási joga alá tartozó területnek minősítette Bogácsot, de végül visszakerült birtokba az egri káptalan, immár századokra. Bár a reformáció hamar elérte – református egyháza 1569-ben alakult –, egyházi birtokként nem gyökeresedhetett itt meg a protestantizmus.

MÁV Zrt. partnerünk és fő támogatónk.

VTSZ Csillagtúra BOGÁCS

2019. szeptember 18-21.

Bogács manapság főleg fürdőjéről ismert, nézzük ennek történetét is (forrás: <http://www.bogacsitermalfurdo.hu>):

Bogácson 1955. július 21-én olajkutató fúrásokat kezdtek. Az első fúrást egy 22 méter magas, Maszolaj-toronnyal végezték a község északi részén, a Cserépváralja felé vezető úttól nyugatra. (A torony a korábbi gazdájától örökölte nevét – az előző évben megszűnt Magyar Szovjet Olaj Rt. rövid, köznyelvben elterjedt megnevezése volt a Maszolaj.) Szeptember 3-án újabb fúrást kezdtek, október elején már 465 méter körül jártak. A furcsa, véletlen baleset, amelynek Bogács gyógyvizét köszönheti, október 9-én, valamivel délután 2 óra körül, a műszakváltás után történt...

A szokásos készülődés közben az egyik fúró munkás, kideríthetetlen okokból, az emelőszerkezethez ment, és meghúzta a fúrókötelet indító kart. A fúrórudazat megindult lefelé, miközben a dolgozót legalább két méter magasba emelte. A munkás onnan a földre zuhant, szerencsére sérülés nélkül megúsza az esetet. A fúrószár zuhanása viszont okozott sérülést – szintén szerencsésen: valószínű, hogy a fúrószár 5-7 méteres esése miatt az alapkőzetben (a fúrólyuk fenekén) olyan kőzetrepedés keletkezett, amely elősegítette a meleg víz feltörését a mélyebb rétegekből.

A történetek után nem is derült ki azonnal, milyen fontos pillanatok voltak ezek. Úgy tíz perccel később kiáltott fel valaki: „Jön a víz a lyukból!”. 60-70 Celsius-fokos, gőzölgő víz tört fel, a becslések szerint 200-300 liter/perc hozammal. Aztán még jó ideig nem történt semmi, a kiáramló meleg vizet időlegesen elvezették, október 14-én pedig a részben beomlott fúrólyukat 268 méter mélységben elhelyezett cementdugóval lezárták, és a meleg víz áramlása megszűnt.

Csak évek múlva, 1958-59-ben végeztek újabb fúrásokat. Ekkor már nem olajat, hanem termálvizet keresett a megrendelő, a Megyei Vízmű Vállalat, illetve a Megyei Tanács illetékes osztálya. Nem volt olcsó vállalkozás, 500 ezer forintba került az új kút, de megérte, hiszen 485 méteren megtalálták a kalcium-magnézium-hidrogén-karbonátos, a kénes vizek csoportjába tartozó termálvizet, amelynek magas a szabad szénsavtartalma is. A fúrás

mögött pedig már ásták is az első fürdőmedence gödrét a helybeliek – társadalmi munkában.

MÁV Zrt. partnerünk és fő támogatónk.

Tard – Tájház 1.

Tard község Mezőkövesdtől északra fekszik a Bükk lábánál. Határos Bogács, Cserépváralja, Mezőkövesd, településekkel. Egertől keletre légvonalba kb. 18 km, míg közúton Noszvaj, Bogács, Cserépfalu érintésével kb. 30 km a távolság.

A Tájház a falu főutcáján, a Béke út 55-57. sz. alatti, négy épületből álló udvaron található, ami egyben a „Tájak, Korok, Múzeumok” mozgalom belyegzőhelye is.

A Tájház gondnoka Szolnoki Andrásné Erzsike, aki annak idején itt gyerekeskedett még ezekben a házakban, melyek a családjáé voltak. A Tájház 1980. december 10-én kapott működési engedélyt és a múzeumi szakemberek szerint a legöregebb épület a magyarországi tájházak sorában.

Csoportunk a község temploma előtt

Erzsike (balra), a Tájházi vezetőnk

Tard – Tájház 2.

A házakat úgy kezdték építeni, hogy villás fákra felültették a mestergerendát, majd megépítették a tetőzet gerendáit, lécezését. Felhúzták a falakat, majd következett a tető nádfedelezése. Így tulajdonképpen fentről-lefelé építkeztek. A vályogfalakat évente meszelték, a döngölt padlót rendszeresen felseperték. Macska mindig volt a háznál, így a rágcsálók nem tudtak megélni a portán. A mestergerendán tartották a fontosabb, mindig kéznél lévő szerszámokat, eszközöket. A gyerekek elől ide tették az éles késeket, a kamra kulcsát.

Nádfedeles, vert falu épületek, melyeket egyedülálló módon felülről építettek

Fejünk felett, közepen, a mestergerenda

Tard – Tájház 3.

A szépen festett, majd kiégetett kerámiákat nagy becsben tartották. Sokuk fontos emlék a korábbi életszakaszból, emlékeztette az embereket a régmúltra.

A díszesen faragott ágy és bölcső nagy gonddal készült, remek munka. Egy mai felnőtt embernek azonban kicsi lenne, hiszen mostanság magasabbak a népek.

A festett, Matyó-virágmintás bútorok sok házban voltak fellelhetők. Ilyen formán díszítették a mennyezeti lámpát, a konyha egyes bútorait, az ágyakat, asztalokat, szekrényeket, fali polcokat.

Dísz tárgyak a falon

Az asztal lapja a környék jellegzetes Matyó virágmotívumaival festett

Tard – Tájház 4.

A ház körül sok a növény, nemcsak a haszon miatt, de szépségük okán is.

Az ablak már a modern kor terméke, és fontos a biztonság.

Házigazdánk, Erzsike beöltöztette csapatunk két vállalkozó kedvű tagját menyecskének és ifiúrnak.

A hagyományos öltözet sok-sok alsószoknyából és felül a ködmönből áll (nyárutó lévén a menyecskére most nem az, hanem csak egy díszesen hímzett meleg ing került). A fejre a kendő került végül, megkötése nagy szakértelmet kívánt.

Jól érzi magát a napon

Öltöztetik a „menyecskét”

Tard – Tájház 5.

Életképek menyecskével, ifiúrral.

Jókedvükben táncra perültek

A menyecske fűvet szed, miközben az ifiúr
érkezik haza

„Ihaj, csuhaj!”

Tard – Tájház 6.

A menyecske Erzsikével.

Két jellegzetes tardi keresztzemes hímzés.

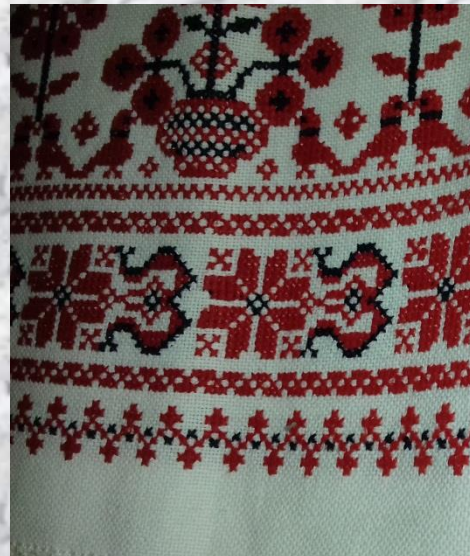
„... A tardi keresztzemes hímzés jellegzetessége, hogy készítésekor az egymás mellett lévő keresztzemesek felső öltései egymással ellenkező irányban dőlnek. Ennek következtében az egymás alatti sorokban mindig négy-négy felső öltés egy pontban találkozik. ...”

Forrás:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Keresztzemes_h%C3%ADmz%C3%A9s

A menyecske öltöztetőjével, Erzsikével
diskurál

Két jellegzetes tardi keresztzemes hímzés

Tard – Tájház 7.

**A Vasutas Természetjárók Szövetsége
turistái a Tájház előtt TARD-on**

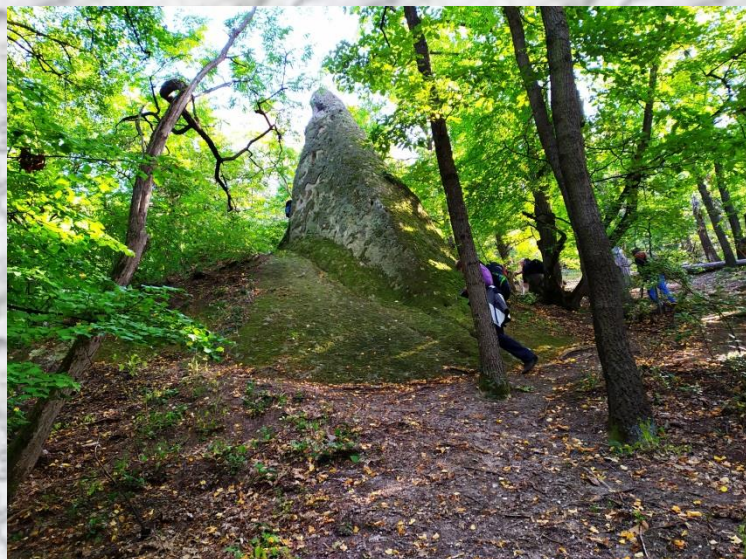
A Tájházat nemrégén felújították, a szponzor az EU forrásait használta

Kaptárkövek 1.

A **kaptárkövek** olyan sziklaalakzatok, kúp alakú kőtornyok, amelyek oldalaiba fülkéket és egyéb mélyedéseket faragtak. A fülkés sziklák kis csoportja fellelhető a Pilis és a Budai-hegység területén is (különösen a Tétényi-platón), de a leggazdagabb előfordulásuk Eger környékén, a Bükkalján található.

A sziklák megfaragásának okát, a fülkék rendeltetését ma még nem ismerjük. A „Kik? Mikor? Miért?” kérdésekre még nem tudunk megnyugtató válaszokat adni. Az eddigi kutatások eredményei, a topográfiai adatok kiértékelése nyomán nyert statisztikai valószínűség azonban a kaptárkövek fülkéinek méhészeti rendeltetése ellen szól, míg „a kultikus, áldozati célú fülkehasználatot illetően nem fogalmazódott meg kizáró ok.

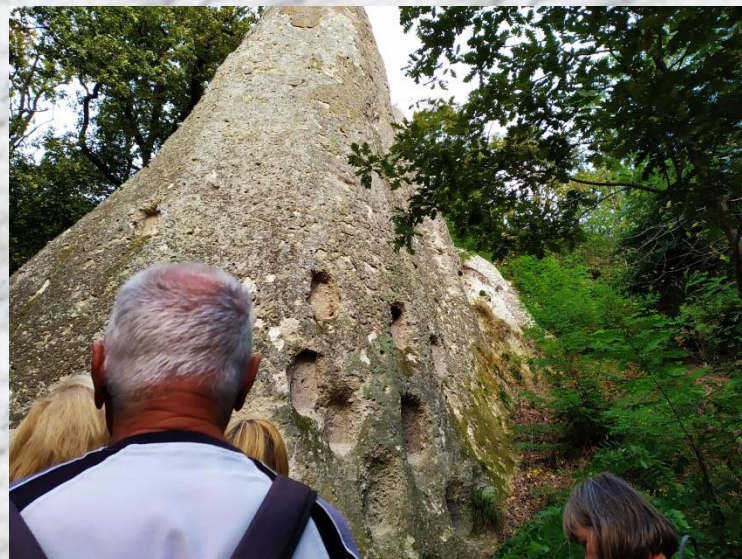
<https://hu.wikipedia.org/wiki/Kapt%C3%A1rk%C5%91>

Egy jellegzetes, még nem lekopott példány

Indulásra készen a túracapat, egy rövid eligazítás zajlik éppen

Hatalmas méreteivel tekintélyt parancsol

Kaptárkövek 2.

A Suba-lyuk barlangot is útba ejtették, a bátrabbak bemásztak a járatokba. Szerencsére barlangi felszerelést nem igényelt a látogatás, de az igen meredek megközelítés fárasztó lehetett.

Suba-lyuk barlang bejárata

Suba-lyuk

Visszafelé a felső erkélyről

Kaptárkövek 3.

A Bükk-alján a természet változatossága szemet gyönyörködtető.

Az öreg t(h)ölgy

Szépek, illatosak...

Kaptárkő előtt a VSC tagjai

Szafari-túra a Bükk erdei útjain 1.

„... Kalandoznál egy fantasztikus jármű
fantasztikus sofőrjével a Bükkben-
úttalan utakon? Megnéznéd, hol van
a török kút; a szurdok-völgy, ahol aranyat
mostak; a vár, ahol az egri püspök is
átvészelt a török ostromot vagy
a nevezetes kaptárkövek? Lajos ismeri
a környék összes titkát, és Nektek is
megmutatja azokat. ...” Így szól
a meghívás és mi éltünk vele.

A túra járműve, egy barkácsolt
traktor és pótkocsija

Elhagyjuk a busszal a falut,
Bogácsot

Szent Erzsébet-forrás

Szafari-túra a Bükk erdei útjain 2.

A fantasztikus jármű fantasztikus sofőrje Kósik Lajos, aki mint a tenyerét, úgy ismeri a Bükk hegyeit, völgyeit, történelmét. A nap során számtalan olyan történelmi emléket idézett, mint ha Ő maga is akkor és ott járt volna, ahol azok megtörténtek. De vajon megtörténtek-e? Lehet-e hitelt adni a sok szép „mesének” ennyi évszázad után?

A ma hajnali vadászat eredménye

Cserépfalu főtere: A hét vezér

Kaptató a Szt.Erzsébet-forrásnál

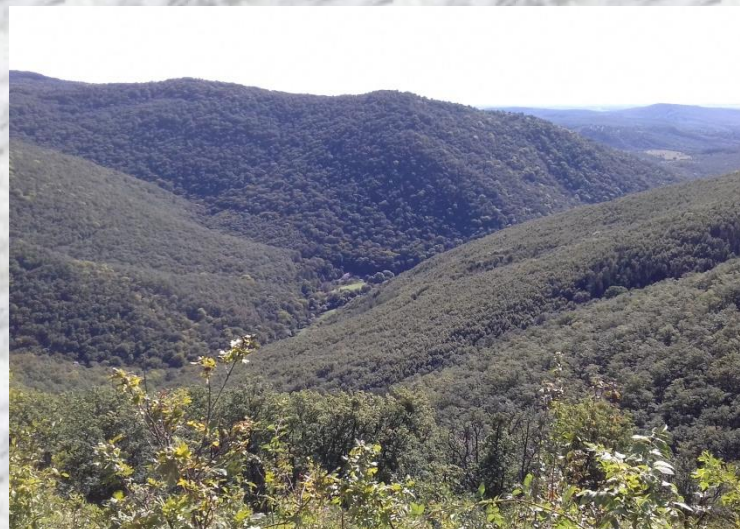
Szafari-túra a Bükk erdei útjain 3.

És lehet! De ha nem akkor és úgy
történtek, az se baj.

A lényeg: a tűz! A hit, hogy történelmi
múltunk nagyszerű emberekkel, fontos
eseményekkel gazdag és ez a miénk!

Ha kiszínezve is, ha néhol elnagyolva is,
de a lényege az igaz!

Gratulálunk ezért Lajosnak és köszönjük a
sok szép „mesét”!

Kilátás a Hór-patak völgyére

Élvezzük a szép kilátást

A MÁV VSC vidám csapata

Szafari-túra a Bükk erdei útjain 4.

Látkép a síkság irányába

Úton az Ódor-hegy felé

Zötykölődés a traktoron

Szafari-túra a Bükk erdei útjain 5.

„Amíg a ködöt napfény töri át,
Amíg a gerle táplálja fiát,
Amíg az eső új sarjat ígér,
Addig, vándor, e Föld, csak addig él!”

Bivak az Ódor-hegy nyeregben

Lakóbarlang

Szép kilátás észak felé

Szafari-túra a Bükk erdei útjain 6.

Ódor vár (660 m)

Kőkori telep

Vaskori erőd

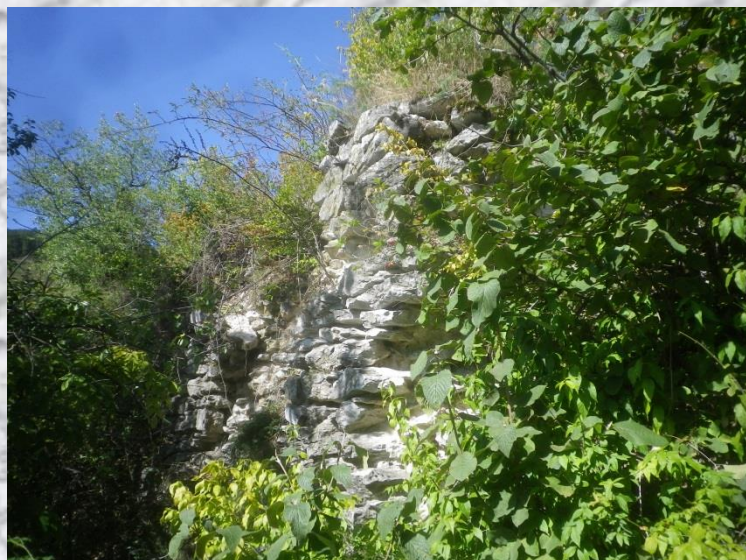
Középkori magyar vár

Huszita rablóvár

Lerombolva i.sz. 1479 körül.

Az Ódor-vár fokán a csapat

Ódor-vár megmaradt romjai

Bükk Nemzeti
Park Igazgatósága.

Cseppkövek és
denevérek -

Barlangok
megőrzése
program

Széchenyi 2020

Támogatás
összege:

380 millió Ft.

Ódor-vár barlangja felett

Szafari-túra a Bükk erdei útjain 7.

A Füzér-kői-átjáró különlegesen védett barlangja a Bükknek.

Felső triász mészkőben keletkezett. Jelenleg egy hidrológiailag inaktív forrásbarlang. Néhány cseppkőzászló, függőcseppkő, mikrotetaráta, típusos (gömbös) borsókő és korall borsókő található benne. A barlang régészeti szempontból jelentős barlangnak minősül.

GEO-láda az Ódor-vár oldalában

Kerékpáros turisták a Hór-patak völgyében, a Füzér-kői átjárónál

Látogatás az Oszla Tájháznál
(BNP kutatóház)

Szafari-túra a Bükk erdei útjain 8.

A Füzér-kői-átjárónak a vázlatos felmérés alapján a hossza 33 méter. A mélysége egy méter, a magassága 5,7 méter és a függőleges kiterjedése 6,7 méter. Ezek részben egy vázlatos felmérés adatai, részben becsült adatok. A vízszintes kiterjedése 22 méter, a térfogata 120 köbméter.

Felszerelés nélkül, könnyen járható.

Erdésház a Hór-patak völgyében

Járművünk mellett az Oszla tájház

Dr. Less Nándor
A biológia
tudomány
kandidátusa
(1963-1993)
emlékfája-köve,
aki a
„Pro Natura” és
a „Teleki Sámuel
érem” birtokosa.

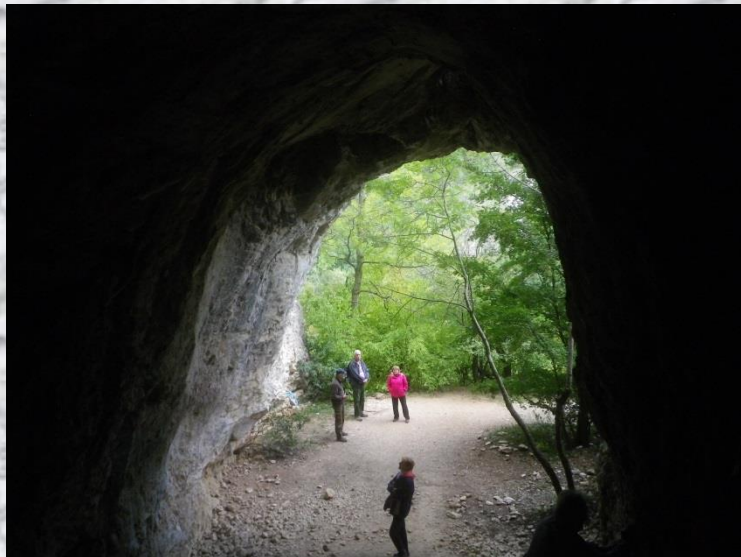
Dr. Less Nándor emléke

Szafari-túra a Bükk erdei útjain 9.

Cserépfalu legismertebb látványossága a fokozottan védett Suba-lyuk barlang, ami a néphagyomány szerint az itt rejtőzködő Suba Miska betyárról kapta a nevét. A barlangban Dancza János és Kadić Ottokár 1932-ben a neandervölgyi emberfajhoz tartozó felnőtt nő és egy hároméves gyermek csontvázmaradványait, valamint a Moustéri-kultúra kőeszközeit tárták fel.

Emlékkő a Suba-lyuk barlang
bejáratánál

A Suba-lyuk barlang hatalmas belső
tere

Lefelé araszolás, csak óvatosan...

Szafari-túra a Bükk erdei útjain 10.

A kőfejtő a bükki mészkövekbe mélyen bevágódó Hór-völgy keleti oldalában található. A felhagyott, egykori kőfejtőt a Perpác nyugati oldalának meredek, mészköves sziklakibúvásos részén nyitották és az 1980-as években zárták be.

Benéztünk a kőfejtőbe is

Sapkában Kósik Lajos túravezetőnk

Előtérben Nagy Ottó barátunk

Szafari-túra a Bükk erdei útjain 11.

Felejthetetlen látvány